

Geachte commissie,

In Amsterdam wonen tienduizenden mensen zonder verblijfsvergunning. Zij zijn onlosmakelijk onderdeel van onze stad: ze wonen, werken, leren en leven hier, maar doen dat vaak onder uiterst kwetsbare omstandigheden.

Wij zien – als organisatie die deze mensen dagelijks ondersteunt – dat de druk op deze groep toeneemt. Door ontwikkelingen in het Nederlandse migratiebeleid, spanningen in omliggende landen en de aantrekkingskracht van Amsterdam als internationale hoofdstad, verwachten wij een verdere toename van het aantal ongedocumenteerden in de stad.

Om te voorkomen dat deze groep verder in de marge raakt, roepen wij u op om bij de gemeenteraadsverkiezingen 2026 structureel aandacht en inzet te vragen voor de positie van mensen zonder verblijfsvergunning.

Onze voorstellen zijn gebaseerd op uitgebreide praktijkervaring en zijn gericht op duurzame, kosteneffectieve oplossingen die bijdragen aan een veilige, inclusieve en veerkrachtige stad.

Wij vragen uw steun op de volgende thema's:

1. Duurzame opvang en begeleiding: investeren in toekomstkansen

De combinatie van opvang, juridische en maatschappelijke begeleiding biedt mensen zonder verblijfsvergunning perspectief en voorkomt dat zij langdurig dakloos raken of buiten het zicht verdwijnen. De ervaring leert dat met goede begeleiding circa 40% van de trajecten alsnog leidt tot een verblijfsperspectief – een wezenlijk verschil met situaties zonder ondersteuning.

Daarnaast biedt een stabiel opvang- en begeleidingsnetwerk veiligheid voor zowel de doelgroep als de stad. Door mensen in beeld te houden, kunnen problemen tijdig worden gesignaleerd en aangepakt. Juist nu, met een groeiende vraag, is duurzame investering nodig om de opgebouwde expertise niet verloren te laten gaan.

Concreet vragen wij:

- Structurele meerjarenfinanciering en behouden van de huidige opvangplekken en 100 extra leefgeldplekken, met aandacht voor intensieve begeleiding.

- Juridische en maatschappelijke ondersteuning toegankelijk maken voor alle ongedocumenteerden, ook buiten het Programma Ongedocumenteerden Amsterdam (POA), gezien de toenemende druk op spreekuren en signalen vanuit de advocatuur.
- Toegang tot activering en dagbesteding voor ongedocumenteerden om sociale uitsluiting tegen te gaan.

2. Toegang tot medische zorg: voorkomen van verergering en kostenbesparing

Mensen zonder verblijfsvergunning kunnen zich niet verzekeren en hebben daardoor beperkt toegang tot noodzakelijke medische zorg. Bepaalde zorgvormen zoals tandzorg, fysiotherapie en preventieve gezondheidszorg vallen buiten de bestaande vergoedingsregelingen.

Wij zien in de dagelijkse praktijk dat hierdoor veel mensen pas hulp zoeken in een laat stadium, wanneer klachten ernstig en kostbaar zijn geworden. Toegang tot basiszorg voorkomt niet alleen persoonlijk leed, maar is ook financieel verstandig: vroegsignalering voorkomt duurdere behandelingen en zorgt voor een betere volksgezondheid.

Concreet vragen wij:

- Laagdrempelige toegang tot tandzorg, fysiotherapie, anticonceptie en abortuszorg voor ongedocumenteerden.
- Volwaardige toegang tot bevolkingsonderzoeken zoals kanker- en infectieziekteonderzoek.
- Structurele maatschappelijke begeleiding om toegang tot zorg te faciliteren.
- Heldere informatievoorziening richting zowel zorgverleners als de doelgroep.

3. Veiligheid in de stad: bescherming van iedereen

Voor de veiligheid van de stad is het essentieel dat iedereen, ongeacht verblijfsstatus, zonder angst naar de politie kan stappen bij geweld, uitbuiting of misbruik.

Hoewel Amsterdam beleid heeft voor 'veilig aangifte doen', ervaren veel ongedocumenteerden nog steeds drempels en angst. In het huidige politieke klimaat neemt deze angst verder toe, waardoor kwetsbare groepen nog moeilijker hulp durven zoeken. Het actief beschermen van dit recht voorkomt misstanden en draagt bij aan de veiligheid van alle Amsterdammers.

Concreet vragen wij:

- Bevestiging dat kleine overtredingen niet leiden tot vreemdelingendetentie.
- Prioriteit bij de bescherming van slachtoffers bij aangifte, onafhankelijk van verblijfsstatus.
- Actieve informatiecampagnes en stadsbrede voorlichtingsavonden over veilig aangifte doen.

4. Kansrijke start voor kinderen en jongeren: bouwen aan de toekomst

Kinderen zonder verblijfsvergunning verdienen dezelfde ontwikkelkansen als ieder ander kind. Vroege toegang tot voorschoolse opvang bevordert taalontwikkeling en integratie, terwijl onderwijs, stages en diploma's cruciaal zijn om volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Als jongeren zonder verblijfsvergunning hun studie niet kunnen afronden, dreigen zij structureel buitengesloten te raken, wat grote maatschappelijke schade oplevert. Amsterdam kan als stad een voorbeeldrol vervullen door kansen te bieden en uitsluiting te voorkomen.

Concreet vragen wij:

- Toegankelijkheid van voorschoolse opvang en jeugdvoorzieningen voor alle kinderen in Amsterdam.
- Uitbreiding van opvangplekken voor ongedocumenteerde gezinnen.
- Toegang tot MBO-onderwijs, inclusief ondersteuning bij lesmateriaal en stageplaatsen. Het MBO sluit aan bij het huidige convenant voor HBO en WO. De gemeente vervult een voorbeeldrol door het aanbieden van stageplekken en plaatsen voor trainees.

5. Recht op nationaliteit: waarborgen van basisrechten

Voor mensen zonder erkende nationaliteit is een juiste registratie essentieel om basisrechten te kunnen uitoefenen. Momenteel ervaren we aanzienlijke knelpunten bij de registratie van staatlozen en kinderen van ongedocumenteerde ouders. Door te investeren in deskundigheid en het inrichten van een centraal loket binnen Burgerzaken kan Amsterdam administratieve uitsluiting en langdurige rechtsonzekerheid voorkomen.

Concreet vragen wij:

- Eén deskundig loket bij Burgerzaken waar alle registratiezaken voor ongedocumenteerden efficiënt worden afgehandeld.
- Structurele scholing en kennisopbouw binnen de gemeentelijke organisatie over staatloosheid en aanverwante procedures.

Tot slot: uitnodiging tot gesprek

Met deze voorstellen vragen wij u om niet alleen het huidige beleid voort te zetten, maar structureel te verankeren en verder te versterken. Een sterke inzet op deze thema's draagt bij aan een menselijker, veiliger en toekomstbestendiger Amsterdam.

Wij gaan graag met u in gesprek. Mensen zonder verblijfsvergunning hebben zich georganiseerd, bijvoorbeeld jongeren in DreamersNL en staatlozen in het Stateless Rights Collective. Zij vertellen u graag persoonlijk waarom uw steun zo hard nodig is.